

T.C.

YARGITAY

HUKUK GENEL KURULU

E. 2017/11-91

K. 2018/924

T. 18.4.2018

• **ALACAK DAVASI (Kredi Kartı İşsizlik Sigorta Poliçesine Dayalı - Davacının Yapmış Olduğu Kredi Kartı Ödemeleri Bağlamında Dava Dışı Daini Mürtehin Banka Davaya Muvafakat Vermese Bile Davacının Davada Aktif Husumet Ehliyetinin Bulunduğunun Kabulü Gerektiği)**

• **İŞSİZLİK SİGORTASI (Davaya Konu Üç Ayrı Kredi Kartı Olduğu da Gözetilerek Taraflar Arasında Düzenlenen Sigorta Poliçesinde Hangi Kredi Kartlarının Yazılı Olduğu Hangisi ya da Hangileri Bakımından Davacının Aktif Husumetinin Bulunup Bulunmadığının Değerlendirilmesi Gerektiği - Alacak Davası)**

• **DAİNİ MÜRTEHİN (Malı Rehin Alan Kimse Sıfatıyla O Mal Üzerindeki Menfaatini Kendi Adına Sigorta Ettirebileceği Gibi Bir Başkasının da Rehin Konusu Malı Rehin Alan Hesabına Onun Lehine Sigorta Ettirmesinin de Mümkün Olduğu - Sigorta Tazminatının Öncelikle Rehin Hakkı Sahibine Verilmesi veya Açık Muvafakatının Alınması Gerektiği)**

• **AKTİF HUSUMET EHLİYETİ (Alacak Davası - Davacının Yapmış Olduğu Kredi Kartı Ödemeleri Bağlamında Dava Dışı Daini Mürtehin Banka Davaya Muvafakat Vermese Bile Davacının Davada Aktif Husumet Ehliyetinin Bulunduğunun Kabulü Gerektiği)**

4721/m.[879](#)

6762/m.[1269,1270](#)

ÖZET : Dava, kredi kartı işsizlik sigorta poliçesine dayalı alacak istemine ilişkindir. TTK.'nın 1269'uncu maddesi uyarınca, malı rehin alan kimse sıfatıyla o mal üzerindeki menfaatini kendi adına sigorta ettirebileceği gibi, aynı Kanun'nun 1270. maddesi hükmü gereğince, bir başkasının da rehin konusu malı rehin alan hesabına ve onun lehine sigorta ettirmesi de mümkündür. 4721 Sayılı TMK'nın [879](#)'uncu maddesi gereğince, sigorta tazminatının öncelikle rehin hakkı sahibine verilmesi veya açık muvafakatının alınması gerekmektedir. Somut uyuşmazlığa gelindiğinde, kredi kartı işsizlik sigortası sertifikasında dain-i mürtehinin dava dışı banka Şubesi olduğu belirtilmiştir. Davacı tarafça da kredi kartı borcunun dain-i mürtehin bankaya ödendiği iddia edilerek, dosyaya bir kısım hesap ekstreleri sunulmuştur. Bu durumda mahkemece, davaya konu kredi kartı borçlarının davacı tarafça dain-i mürtehin bankaya ödenip ödenmediği bilirkişi incelemesi ile tespit edilerek, davaya konu üç ayrı kredi kartı olduğu da gözetilerek taraflar arasında düzenlenen sigorta poliçesinde hangi kredi kartlarının yazılı olduğu, hangisi ya da hangileri bakımından davacının aktif husumetinin (sıfat) bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Başka bir ifadeyle, davacının yapmış olduğu kredi kartı ödemeleri bağlamında dava dışı dain-i mürtehin banka davaya muvafakat vermese bile, davacının davada aktif husumet (sıfat) ehliyetinin bulunduğu kabulü gerekir.

DAVA : Taraflar arasındaki “Sigorta poliçesine dayalı alacak” davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Ankara 6. Asliye Ticaret Mahkemesince davanın reddine dair verilen 26.09.2012 gün ve 2011/657 E., 2012/454 K. sayılı kararın temyizden incelenmesinin davacı vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 10.01.2014 gün ve 2013/9679 E., 2014/448 K. sayılı kararı ile:

“...Davacı vekili, müvekkilinin davalı şirket nezdinde Kredi Kartı İşsizlik Sigorta Poliçesi ile sigortalı bulunduğunu, bu poliçeye göre müvekkilinin işsiz kalması halinde kredi kartı borçlarının davalı ... şirketince ödenmesinin gerektiğini, müvekkilinin 31.03.2011 tarihinde işine son verildiğini, ancak davalı tarafça herhangi bir ödeme yapılmadığını ileri sürerek, fazlaya dair hakları saklı kalmak kaydıyla 8.000,00 TL'nin 31.03.2011 tarihinden itibaren avans faiziyle birlikte tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, davacının aktif husumet ehliyetinin bulunmadığını, poliçenin menfaatdarı ve dain-i mürtehin hakkı sahibinin Akbank T.A.Ş. olduğunu, poliçe ile davacının kişisel harcamalarının teminat altına alındığını ancak, davaya konu harcamaların davacı tarafın kişisel harcamaları olmadığını savunarak davanın reddini istemiştir.

Mahkemece; iddia, savunma ve tüm dosya kapsamına göre, dain-i mürtehin hakkı sahibi banka tarafından şarta bağlı muvafakatının olduğunun bildirildiği ancak, şarta bağlı muvafakatin geçerli olmadığı, bu sebeple davacının aktif husumet ehliyetinin bulunmadığı gerekçesiyle, davanın aktif husumet ehliyeti yokluğundan reddine karar verilmiştir.

Kararı, davacı vekili temyiz etmiştir.

Dava, sigorta poliçesine dayalı alacak istemine ilişkindir.

Davacı tarafça, kredi kartı borcunun dain-i mürtehin bankaya ödendiği iddia edilerek dosyaya bir kısım hesap ekstreleri sunulmuştur. Bu durumda mahkemece, davaya konu kredi kartı borçlarının davacı tarafça dain-i mürtehin bankaya ödenip ödenmediği, bilirkişi incelemesi ile tespit edilip, davaya konu üç ayrı kredi olduğu da gözetilerek taraflar arasında düzenlenen sigorta poliçesinde hangi kredi kartlarının yazılı olduğu ile hangisi ya da hangileri bakımından davacının aktif husumet ehliyetinin bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir...”

gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle yeniden yapılan yargılama sonunda mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Hukuk Genel Kurulunca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki belgeler okunduktan sonra gereği görüldü:

KARAR : Dava, kredi kartı işsizlik sigorta poliçesine dayalı alacak istemine ilişkindir.

Davacı vekili, müvekkilinin davalı şirket nezdinde kredi kartı işsizlik sigorta poliçesi ile sigortalı bulunduğunu, bu poliçeye göre müvekkilinin işsiz kalması halinde kredi kartı borçlarının davalı ... şirketince ödenmesi gerektiğini, müvekkilinin 31.03.2011 tarihinde işine son verildiğini, ancak davalı tarafça herhangi bir ödeme yapılmadığını ileri sürerek, fazlaya dair hakları saklı kalmak kaydıyla 8.000 TL'nin 31.03.2011 avans faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, mahkemenin yetkili olmadığını, davacının aktif husumet ehliyetinin (sıfat) bulunmadığını, poliçenin menfaatdarı ve dain-i mürtehin hakkı sahibinin Akbank T.A.Ş. olduğunu, poliçe ile davacının kişisel harcamalarının teminat altına alındığını ancak, davaya konu harcamaların davacı tarafın kişisel harcamaları olmadığını savunarak, davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, dain-i mürtehin hakkı sahibi banka davacıya şarta bağlı olarak muvafakat etmiş ise de, muvafakatin geçerli olmadığı, bu sebeple davacının aktif husumet ehliyetinin bulunmadığı gerekçesiyle, davanın sıfat yokluğundan reddine karar verilmiştir.

Davacı vekilinin temyizi üzerine karar, Özel Dairece yukarıda başlık bölümünde gösterilen sebeplerle bozulmuştur.

Mahkemece ilk karardaki gerekçelerine ek olarak, dain mürtehin hakkı sahibi bankanın davada taraf olmadığı, taraf olmadığı bir davada onun maddi hukuka dair haklarını (rehin hakkından kaynaklanan haklarını) etkileyebilecek şekilde yargılama yapıp davada taraf olmayan rehin hakkı sahibine yönelik olarak hüküm kurulmasının doğru olmadığı, rehin hakkı sahibi bankanın işlek kredi mahiyetindeki kredi ilişkisinden kaynaklanan alacaklarının bir an için sıfırlanmış bulunmasının rehin hakkını sona erdiren bir neden olmadığı, rehin hakkının

bankanın sonradan doğacak alacakları için de güvence sağlayacağından alacak borç durumunun bir an için sıfırlanmış olmasının da sonuca etkili olmayacağı gerekçeleriyle direnme kararı verilmiştir.

Direnme kararı davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; mahkemece, davaya konu kredi kartı borçlarının davacı tarafça dain-i mürtehin bankaya ödenip ödenmediğinin tespiti ile taraflar arasında düzenlenen sigorta poliçesinde kredi kartlarının hangileri bakımından davacının aktif husumet ehliyetinin bulunup bulunmadığı noktasında toplanmaktadır.

Davaya konu kredi kartı işsizlik sigortası, işsizlik hâlinde kredi kartı borcunun 10.000,00 TL'ye kadar ödenmesini teminat altına almak amacıyla yapılmıştır. Kredi kartı işsizlik sigorta poliçesine dair "Borç Ödeme Sigortası Genel Şartlar"ının 3.1. maddesinde "Sigortalının işsiz kalması durumunda, sözleşmeye istinaden yapması gereken ödemeleri, işsizlik teminatı kapsamında karşılanır" denilmiştir.

Yeri gelmişken dain-i mürtehinin ne anlama geldiğini açıklamakta yarar bulunmaktadır. Dain ve mürtehin; rehin alacaklısı anlamına gelir. Dain-i mürtehin sigorta yaptıran kişiye vermiş olduğu borç ya da kredi nedeniyle, ödenecek tazminattan birinci derecede alacaklı olan ve bu durumunun poliçede belirtildiği gerçek ya da tüzel kişidir. Malikin alacaklı lehine yaptırdığı sigortalarda rehin alacaklısı (dain ve mürtehin) sigorta lehtarları yani sigortalı olarak gösterildiğinden, rizikonun gerçekleşmesi durumunda sigorta tazminatını talep ve dava hakkı öncelikle sigorta lehtarları durumunda olan rehinli alacaklıya ait bulunmaktadır (Ulaş, I.: Uygulamalı Zarar Sigortaları Hukuku, Ankara 2012, s.176).

Bu açıklamalardan sonra, yerel mahkemece dava aktif husumet (sıfat) gerekçesiyle reddedilmiş olması nedeniyle, uyuşmazlığın çözümünde öncelikle davada sıfat kavramı üzerinde durulması yerinde olacaktır.

Sıfat, davaya konu subjektif hak ile taraflar arasındaki ilişkidir. Dava dilekçesinde davacı ve davalı olarak gösterilen kişiler şekli taraf kuramına göre o davanın tarafları iseler de, bu her zaman o kişilerin taraf sıfatına sahip oldukları anlamına gelmez. Taraf sıfatı dava şartı değildir. Ancak sıfat bir itiraz olduğundan, hâkim diğer itirazlar gibi taraf sıfatını da dava dosyasından anlayabildiği sürece kendiliğinden nazara alır (Pekcanitez, H./Atalay, O./Özekes M.:Medeni Usul Hukuku, Ankara 2012, s. 248-249).

Sıfata dair bu genel açıklamadan sonra, olay tarihinde yürürlükte olan Mülga 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK)'nun ilgili hükümleri ile 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nun ilgili hükmünün irdelenmesi gerekmektedir.

Mülga 6762 Sayılı TTK'nın "Menfaat sahibi" başlıklı 1269'uncu maddesi: "Bir malı muayyen rizikolara karşı temin etmekte para ile ölçülebilecek bir menfaati olan malik, malikin adi veya rehinli alacaklısı, malın muhafazasından dolayı malikine karşı mesul olan acenta, kiracı, komüsyoncu ve diğer kimseler, malın muhafazasında hakikaten menfaatli olan kimseler yahut bunların kanuni temsilcileri, bu menfaati sigorta ettirebilirler.";

Diğer bir kimsenin nam ve hesabına yapılan sigorta başlıklı 1270. maddesi ise: "Bir kimse diğer bir kimsenin nam ve hesabına dahi sigorta akdedebilir; şu kadar ki; o kimse, nam ve hesabına hareket ettiği kimseyi temsile salahiyyetli değilse sigorta priminden dolayı bizzat mesul olur.

Nam ve hesabına sigorta mukavelesi yapılan kimse rizikonun gerçekleşmesinden önce veya sonra icazet verirse sigortadan faydalanır.

Diğer bir kimsenin nam ve hesabına yapıldığı, mukavele şartlarından anlaşılmayan bir sigorta mukavelesi bunu yapmış olan kimsenin nam ve hesabına yapılmış sayılır".

hükümlerini içermektedir.

4721 Sayılı TMK'nın "Sigorta tazminatı üzerinde hak" başlıklı 879'uncu maddesinin birinci fıkrası ise "Muaccel olan sigorta tazminatı, malike ancak bütün rehinli alacaklıların rızasıyla ödenebilir" şeklindedir.

Açıklanan yasal düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, TTK.'nın 1269'uncu maddesi uyarınca, malı rehin alan kimse sıfatıyla o mal üzerindeki menfaatini kendi adına sigorta ettirebileceği gibi, aynı Kanun'un 1270. maddesi hükmü gereğince, bir başkasının da rehin konusu malı rehin alan hesabına ve onun lehine sigorta ettirmesi de mümkündür. 4721 Sayılı TMK'nın 879'uncu maddesi gereğince, sigorta tazminatının öncelikle rehin hakkı sahibine verilmesi veya açık muvafakatinin alınması gerekmektedir.

Nitekim aynı hususlar, [Hukuk Genel Kurulu'nun 28.09.2012 gün, 2012/17-394 E.](#), 2012/643 K. sayılı kararlarında da vurgulanmıştır.

Somut uyuşmazlığa gelindiğinde, kredi kartı işsizlik sigortası sertifikasında dain-i mürtehinin dava dışı Akbank T.A.Ş. Şubesi olduğu belirtilmiştir. Davacı tarafça da kredi kartı borcunun dain-i mürtehin bankaya ödendiği iddia edilerek, dosyaya bir kısım hesap ekstreleri sunulmuştur. Bu durumda mahkemece, davaya konu kredi kartı borçlarının davacı tarafça dain-i mürtehin bankaya ödenip ödenmediği bilirkişi incelemesi ile tespit edilerek, davaya konu üç ayrı kredi kartı olduğu da gözetilerek taraflar arasında düzenlenen sigorta poliçesinde hangi kredi kartlarının yazılı olduğu, hangisi ya da hangileri bakımından davacının aktif husumetinin (sıfat) bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Başka bir ifadeyle, davacının yapmış olduğu kredi kartı ödemeleri bağlamında dava dışı dain-i mürtehin banka davaya muvafakat vermese bile, davacının davada aktif husumet (sıfat) ehliyetinin bulunduğu kabulü gerekir.

Hâl böyle olunca yukarıda açıklanan sebeplerle, Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uymak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

Bu sebeple direnme kararı bozulmalıdır.

SONUÇ : Davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulüyle direnme kararının Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı 6217 Sayılı Kanun'un [30](#)'uncu maddesiyle 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Geçici [3](#)'üncü maddesi atfıyla uygulanmakta olan 1086 Sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun [429](#)'uncu maddesi gereğince BOZULMASINA, istek hâlinde temyiz peşin harcının yatırana iadesine, karar düzeltme yolu kapalı olmak üzere, 18.04.2018 gününde oybirliğiyle karar verildi.